

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentarii Tres in Universam Aristotelis Philosophiam

Commentarius Tertius In Libros De Coelo; De Generatione Et Corruptione;
De Anima; Et Metaphysicam Aristotelis

Crespin, François

Brvxellæ, 1652

II. Quid Sonus, & an mediantibus speciebus impressis, an immediate per
se ad auditum deferatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95375)

modo quò potest locari per ubi materiale, vel potius divisibile, quod producit: Deinde nulla major superfluitas in eo, quòd species supernaturalis esset tota in tota materiali potentia, & tota in qualibet ejus parte, quàm sit in eo quòd anima ra-

tionalis sit tota in toto corpore & tota in qualibet parte corporis: sicut enim hæc non est nisi semel in corpore, ita nec illa species esset plusquam semel in illa potentia materiali.

DISPUTATIO SEPTIMA.

De Auditu, ejusque Objecto.

D V B I V M I.

Quid Auditus, & quòdnam ejus objectum?

R E S O L U T I O.

I. **D**ico auditus est potentia sensitiva soni; ac proinde objectum ejus est sonus: ita omnes.

D V B I V M II.

Quid sonus, & an mediantibus speciebus impressis, an immediatè per se ad auditum deferatur.

R E S O L U T I O I.

II. **D**ico 1°. sonus est qualitas solo auditu sensibilis, ad localem motum corporis resilientis, ex percussione corporum se collidentium, seu trudentium, & fractione medii, per actionem ab illis (utpote motibus tantum localibus) distinctam, producta.

III. Probatur 1ª pars: quia sic sufficienter ab aliis qualitatibus omnibus distinguitur, non verò per hanc definitionem; sonus est qualitas producta per verberationem aeris duobus corporibus se invicem trudentibus, quam adfert Ovièdus, & ferè omnes alii, saltem secundum substantiam; quia calor ita producit, ut experitur tangens corpora sese sapius trudentia; Item ubi, &c. deinde verberatio & trusio, vel sunt ubi, vel præter ubi, alium terminum non habent.

IV. Probatur secunda pars: quia illæ actiones sunt tantum motus localis, qui, licet velocissimus corporis resilientis, vel est ipsum ubi in nostra sententia, vel tendentia ad ubi in aliorum, ut fateri debent omnes, ergo sonus est per actionem ab illis realiter distinctam & ad sonum immediatè terminatam. Aliorum, & nominatim Murciae hic, motus ad sonum improbationes omitto; quia inefficaces: ut primò, quòd motus sit sensibile commune; quia, præterquam quòd id paulò ante negaverimus, facillè responderetur illum motum corporis resilientis ex percussione corporum se collidentium, ut talem esse sensibile proprium auditus, quia ut talis ab alia potentia externa percipi non potest. Secundò quòd dari possit motus tardus & velox sine sono: quia etiam facillè responderetur quòd dari non possit motus tardus & velox resilientis corporis ex percussione corporum, &c. qui non sit sonus; quia nunquam resilit corpus sine sono. 3°. quòd proprietates soni sint maximè diverse à proprietatibus motus localis, eò quòd motus dicatur tardus & velox, sonus verò gravis & acutus: verum etiam facillè responderetur motum localem quidem præcisè, ut motum localem, dici tardum & velocem, attamen ut motum localem corporis resilientis ex percussione, &c. rectè dici gravem & acutum.

v. Nec dicas 1°. Aristotelem hic docere sonum esse aeris ictum & motum corporum se collidentium, quia Aristotelem hic omnes ita explicant, ut non

sit intelligendus in sensu formali, sed in sensu casuali, quati ictus & motus sit id, mediante quò, producit sonus; sed melius explicatur in sensu conditionali, sic ut ictus sit conditio sine qua non corpora sonora sonum producerent, ut patet ex dictis in libris de Generat. Disp. 6. dub. 3°. Resol. 2.

VI. Nec dicas 2°. sonum non esse qualitatem, quia non est una ex primis, cum juxta Aristotelem 2°. de Generat. sint tantum quatuor, calor, frigus, siccitas & humiditas; neque una ex aliis, quia aliæ ex primis inter se attemperatis oriuntur, non verò sonus, sed ex corporum se collidentium trusione & fractione medii.

VII. Respondeo enim sonum nec esse primam qualitatem, nec 2^{am} isto sensu, sed 3^{am} uno tantum sensu externo perceptibilem, uti est lux.

VIII. Probatur 3ª pars; nunquam est sonus sine illorum corporum trusione & fractione medii, illisque positus, semper est; unde productivæ causæ soni semper sunt tria corpora, duo scilicet allidentia & trudentia, & medium fluidum ex collisione illorum resilientis: Quòd autem aliqui putent virgà verberando aerem, sonum produci sine tribus illis corporibus, falluntur; quia ex aère sunt nonnullæ partes, quæ virgàm collidunt, & aliæ, quæ ex collisione illa resiliunt; unde aër agit vices duorum corporum se collidentium; quando verò aër in periculo vacui dum movetur, excitat sonum, agit vices trium corporum, duorum scilicet se collidentium & medii secundum diversas sui partes; hinc ad sonum non necessariò requiruntur corpora dura & diversæ rationis; licet illa regulariter sint aptiora ad primum motum aeris, necessarium ad producendum sonum.

R E S O L U T I O II.

IX. **D**ico 2°. sonus non deferatur ad auditum mediantibus speciebus impressis, sed immediatè per seipsum & secundum suum esse reale; est contra Tolertum, Conimb. Compl. nostros, Suarezem, Hurtad. Arriag. Murc. Poncium, Tellem, & Fromondum nuperrimè de Anima lib. 3°. cap. 4°.

x. Probatur prima pars cum Nominalibus, non dantur species audibiles, ut probatum est de Generatione Dub. 3. Disp. 6. Resol. 2. ergo, &c.

XI. Confirmatur, sonus est omni casu sufficienter approximatus per se ipsum, & proportionatus auditui; sed species non requiruntur nisi ad approximandum & proportionandum objectum suæ potentia; ergo, &c. Minor patet in gustu & tactu, in quibus omnes communiter negant species distinctas, quia ipsorum objectum est sufficienter per seipsum approximatum & proportionatum. Pro probatione majoris,

XII. Suppono primò, quòd aër sit valde facillè in orbem per gyrum mobilis, imò celerius & celerius in infinitum pro activitate ipsius moventis; quia sine comparatione fluidior est aqua, & for-

est non minus fluidus quam flamma, quæ proculdubio, ferè in instanti rarefcere potest ad mille pedes, & amplius.

xiii. Suppono 2°. sonum, quotiescumque auditur, prius à proximioribus, posterius à remotioribus interruptè produci; non verò successivè continuè, ita ut sonus sonum producat in instanti ad certam spheram. & immediatè post, moto aère primæ spheræ, ad secundam, secundæ ad tertiam, & sic consequenter, ut ibi tandem audiatur: hæc videtur omnino esse sententia P. Oviedii hîc, & in libris de Generat. controv. 5. punct. 4. Quòd interruptè producat, probavimus in libris de Generat. disp. 5. dub. 3. Quòd verò non successivè continuè, ibidem contra Ovied. insinuavimus, & ratio est 1°. quia non est cur sonus minus in instanti propagetur ad totum spatium, in quo auditur, quam lux & species lucis ad totum spatium, in quo videtur, cum propagatio, secundum ipsum, fiat per productionem soni à sono, sicut propagatio lucis & specierum lucis per productionem lucis à luce, & speciei lucis à specie lucis, nec sonus magis habeat contrarium, quàm lux aut species lucis. 2°. si moto aère 1^a. spheræ ad 2^{am}, eò transferatur sonus sine nova productione, quidam & moto aère apud corpora se collidentia, sonus illius ad totam 1^{am} spheram transferetur sine nova productione? 3°. ubi movetur aër à prima spheræ ad 2^{am}, audiri debet idè sonus pluries, & idem est de spheræ 2^a; nam locum aëris è 1^a. spheræ pulsus ad 2^{am}, debet replere aër illi immediatior versus corpora se collidentia, & in locum hujus adhuc immediatior succedere, & sic semper succedentibus de loco in locum & de spheræ in spheram; quia aër, cum habeat sonum permanentè certis instantibus (ut docet ex illo, qui à 1^a. spheræ ad 2^{am} transferitur) idem sonus audiri debet pluries, ubi movebitur aër 1^a. spheræ ad 2^{am}, & idem est de spheræ 2^a. 4°. Quis conservabit sonum absente causâ à qua est 1°. productus? si enim ad Deum recurras, à te tanquam non Physico abscurimus: si verò ad actionem permanentem absente suâ causâ 1°. productivâ, manû damus: sed præterquâ quòd talem actionem in 8°. lib. Phys. negaris; si illa actio possit perseverare pluribus instantibus, cum nec ipsa, nec ipsius terminus contrarium habeat, non est cur non perseveret toto tempore, quò ipsius subjectum perseverat, contra evidentem experientiam; quæ enim sunt fluxæ naturæ, ut tempus, statim cum pereunte causâ ad non esse fluunt.

xiv. Suppono 3°. sonum in toto spatio, in quo æque citò à remotioribus ac à proximioribus auditur, in instanti diffundi, non quidem (ut voluerunt Avicenna & Egidius) per hoc quòd aër illis corporibus immediatus (qui est subjectum soni illius immediati) perumpat reliquum aërem, & transeat ad aures uniuscujusque audientis, quia incredibile est tantillum aëris posse ex collisione corporum illud spatium in orbem occupare, sed quia (sive moveatur & tremat aër, sive non) sonus in toto illo spatio producitur immediatè à corporibus se collidentibus, sicut species luminis ab objecto immediatè producantur in toto illo spatio, in quo æque citò à remotioribus ac à proximioribus lumen videtur; unde optimè verificatur illud Augustini epist. 3^a. omne quod sonat, & omnibus totum est, & singularis totum. qualis non est ille aër.

xv. Dixi, sive aër moveatur & tremat, sive non, per quod non volo ex collisione corporum aërem

non moveri ac tremere, quia experientiam soni à ligna findente excitati, à proximioribus citius, à remotioribus tardius audit, ita expono, ut ex collisione corporum aër qualitate sonorâ & sono informatus uno tractu moveatur, & faciat gyrum per totum illud spatium, in quo æque citò à remotioribus ac à proximioribus auditur; & in fine gyri, est pugna aëris hujus gyri cum aère ex adverso adveniente; altero instanti post pugnam (quod est instans victoriæ) ex collisione aëris utriusque partis mediâ illâ qualitate sonorâ editur novus sonus ad certum iterum spatium: eodem modo expones experientiam tonitruum auditum post visum fulguris, quod tamen, cum esse non possit ante effractionem nubis, quæ est tonitruum, præcedit; per hoc ergò quod dixi sive aër moveatur & tremat, sive non, solum volui contra Avicennam motu & tremore illo non ferri sonum ad aures audientium, quia sub aqua stagnante etiam immota, quantum experiuntur piscatores à piscibus, præsertim Delphino juxta Plin. lib. 6. cap. 8°. auditur sonus, sub illa autem non est ullus motus aut tremor aëris, imò nec aquæ, ut dixi. His itaque suppositis,

xvi. Probatur major Confirmationis: vel sonus æque citò à remotioribus, quam proximioribus auditur? & tunc à suis causis immediatè in toto spatio producitur, prout species visuales in toto spatio ab objecto colorato producantur: vel à proximioribus citius, & à remotioribus tardius? & tunc fit interruptè nova productio soni ex nova collisione unius & alterius partis; ergo omni casu sonus est per seipsû sufficienter approximatus & proportionatus auditui.

xvii. Objicies 1°. plures soni sese impediunt, & flante vento difficilius auditur sonus; sed non est ratio istius, nisi quia sonus transfertur ad aures audientium mediâ aère vicino corporibus se collidentibus, reliquum aërem perumpente, ergo, &c.

xviii. Confirmatur, non est credibile aërem primi gyri ex collisione & pugna cum aère ex adverso proveniente posse tantum sonum edere, ergo dicendum est, vel sonum in aère corporibus se collidentibus vicino successivè transferri ultra, vel sonum sibi simile ulterius & ulterius producere successivè.

xix. Resp. negando minorem, quia quòd plures soni sese impediunt, fit quia auditus (utpote limitata virtutis, uti cæteræ animæ nostræ potentia) quòd plura simul percipit, minus distinctè & perfectè percipit; quòd verò flante vento difficilius auditur sonus, eadem est ratio, nam ventus flans etiâ sonum & sibilum edit. Sed si ventus sit contrarius, sic aër pugnat & vincit, ut in oppositam partem mediâ qualitate sonorâ sonum producat.

Ad Confirmationem

xx. Resp. negando assumptum, id enim non est minus credibile, quàm quòd vox valde crassa & altisonans formetur ex repercussione aëris attracti per os ad laringem, ab aère à pulmonibus misso; item quàm quòd flamma, vel ex bombardâ, vel ex tormento bellico exiliens, magno impetu repercutiendo aërem vehementissimum sonum edat, & idem est de sono tonitruum ex effractione nubis facta ab exhalatione calida & sicca in illa inclusa, unde Fromondus 2°. Meteororum c. 10. Omnis enim sonus videtur ex laceratione aëris vel alterius corporis fluidi proximè nasci, puta occasionaliter, & mediâ actione qualitatis sonoræ efficienter,

xxi. Instabis, sic fore ut nunquam audiatur sonus tormèti bellici, aut cæpanæ, vox concionatoris, &c.

sed aëris utrimq; se collidentis, quod est absurdum.

xxii. Resp. negando assumptum 1°. quia verisimilius est sonum tormenti bellici, aut campanæ, vocem concionatoris æquè cito à remotioribus ac à proximioribus audiri: unde in mea sententia melius dicitur audiri sonus tormenti bellici, &c. quàm in sententia adversariorum dicentium sonū à sono per medium produci: in hac enim sententia sonus esset soni sonus, in nostra verò esset tormenti bellici aut campanæ, &c. sonus; utpote ab aëre ab illis immediatè moto; deindè licèt sonus tormenti bellici aut campanæ (de quo solùm potest esse dubium) non æquè cito à remotioribus ac à proximioribus audiretur, adhuc deberet dici sonus tor-

menti bellici aut campanæ, &c. utpote causæ producentis qualitatem sonoram, ac 1°. moventis aërem, ex cuius motu sonus producitur, juxta illud Aristot. 2°. de Anima textu 51. *id igitur sonum efficit, quod movet usque ad aurem, aërem continuatione unum.*

xxiii. Objicies 2°. duarum testudinum motà fide unà, movetur & alia ejusdem toni, sonumque edit silentibus aliis, ergo sonus transfertur medio aëre moto, ad cuius motum alia fides movetur.

xxiv. Respondeo negando consequentiam, quia inde solùm sequitur ex repercussione corporum aërem moveri, quod docuimus supra; non verò medio aëre moto, sonum ad aures audientium transferri, quod negamus contra Avicennam.

DISPUTATIO OCTAVA.

De Odore & ejus Objecto.

D V B I V M I.

Quid Odoratus & ejus Objectum.

R E S O L U T I O.

I. **D**ico, Odoratus est potentia sensitiva odoris, ac proinde proprium ejus objectum est odor. Ita omnes.

D V B I V M II.

Quid sit Odor.

II. **D**ico, Odor est qualitas solo odoratu perceptibilis. 2^a. pars hujus resolutionis experientia patet.

III. Probatur prima contra Heraclitum, & veteres Philosophos ac Medicos, qui voluerunt odorem esse vaporem à corpore odorifero emissum; & contra Avicennam, qui voluit esse spiritum humidum: objecta nobiliorum sensuum, ut visus & auditus, sunt qualitates, nec est ulla necessitas dicendi objectum olfactus esse substantiam: ergo, &c. 1^a. pars patet ex præmissis. 2^a. probatur, quia (præterquam quòd Aristot. 2. de anima c. 6. dicat substantiam non esse sensibilem per se, sed per accidens, id est, per accidentia illi superaddita) tota necessitas, quæ adferri posset, est, quòd odor nusquam perciperetur sine evaporatione, vel exhalatione substantiali, sed hoc nullo modo est; ergo, &c. Probatur minor, quia falsum est odores semper diffundi cum aliqua tenui substantia, (licèt id ad aliquod spatium fiat) nam non est ulla ratio dicendi odores potius diffundi per totum spatium cum aliqua tenui substantia, quàm sonos, colores, &c. ut solutione argumentorum patebit: ergo, &c.

IV. Confirmatur hæc minor, quia incredibile est corpora odorifera ad tantum spatium suam substantiam exhalare & evaporare ad quod odorantur: Deinde posito pane super aquam illum odorantur ex profundo maris pisces; quis autem crederet panem per exhalationes suas substantiales mare tam profundè dividere, quod fieri deberet: ergo, &c.

V. Dices 1°. homines experiuntur sese odoribus nutriti; sed non odoribus præcisè, ergo odoribus receptis in exhalationibus substantialibus.

VI. Respondeo concedendo totum, inde tamen non sequitur odores ubique diffundi cum aliqua tenui substantia, sed ad certum spatium, v. g. quòd homines experiuntur sese nutriti odoribus: sapè enim sentiunt odores, quibus nutriti non possunt; alioqui dici oporteret vultures ad multa miliaria nu-

triri odoribus cadaverum, quod difficulter crediderim, si verum est quod hic refert Albertus cap. 25. vultures, scilicet, ad 50. miliaria distantes, sensisse odorem cadaverum in bello Trojano occisorum.

VII. Dices 2°. corpora odorifera continuà odoris evaporatione amittunt odorem, exsiccantur, & flaccescunt, unde debent vase aliquo concludi; in humido loco servari, &c. ergo, &c.

VIII. Respondeo concedendo totum: quia omnem evaporationem non negamus, magis quàm in propagatione soni negaverimus omnem motum & tremorem aëris: sed solùm docemus sine illa evaporatione adhuc diffundendum odorem, sicut revera putamus diffundi ad spatium aliquod; in quo evaporationes & exhalationes alio sensu, quàm odoratu, non percipiuntur: & hinc ulterius patet, cur aliqui odores, ut fabarum, ad aliquod spatium caput lædant & dementent; alii sanent, ut rosarum, quamquam putem id etiam referri posse in qualitates noxias vel salutaris; alii nutriant: &c. non tamen ad omne spatium, ut docet experientia.

IX. Dices 3°. multa corpora odorifera non emittunt odorem, nisi calefacta & manibus compressa: sed hoc ideo est; quia per calefactionem & compressionem excitantur ad evaporationem: ergo, &c.

X. Respondeo id fieri, quia in nonnullis odoriferis cortex seu superficies, habet se instar palpebrarum respectu oculorum, quæ nisi aperiantur, oculi non vident; ita similiter de illa superficie aut cortice, quia nisi per calorem ejus pori aperiantur, vel ipsa per contritionem quasi tollatur, cortex non emittit odorem.

D V B I V M III.

Quomodo odor diffundatur per totum spatium?

R E S O L U T I O.

XI. **D**ico, odor nec per species intentionales contra Murciam, Telles, Poncium, Fromondum nuper rimè, &c. nec per evaporationem substantiæ seu spiritus odoriferi contra Philoponium, Iavellum, &c. quibus videtur ad stipulam Oviædus, diffunditur per totum spatium, in quo percipitur; sed per seipsum prout de sono diximus, ita tamen ut odor odorem non producat contra Comimbrienses, Arriagam, &c. quibus etiam videtur favere Oviædus; sed sola corpora odorifera.

XII. Probatur 1^a. pars, quia non est potior ratio admittendi species odorabiles, quàm audibiles; sed